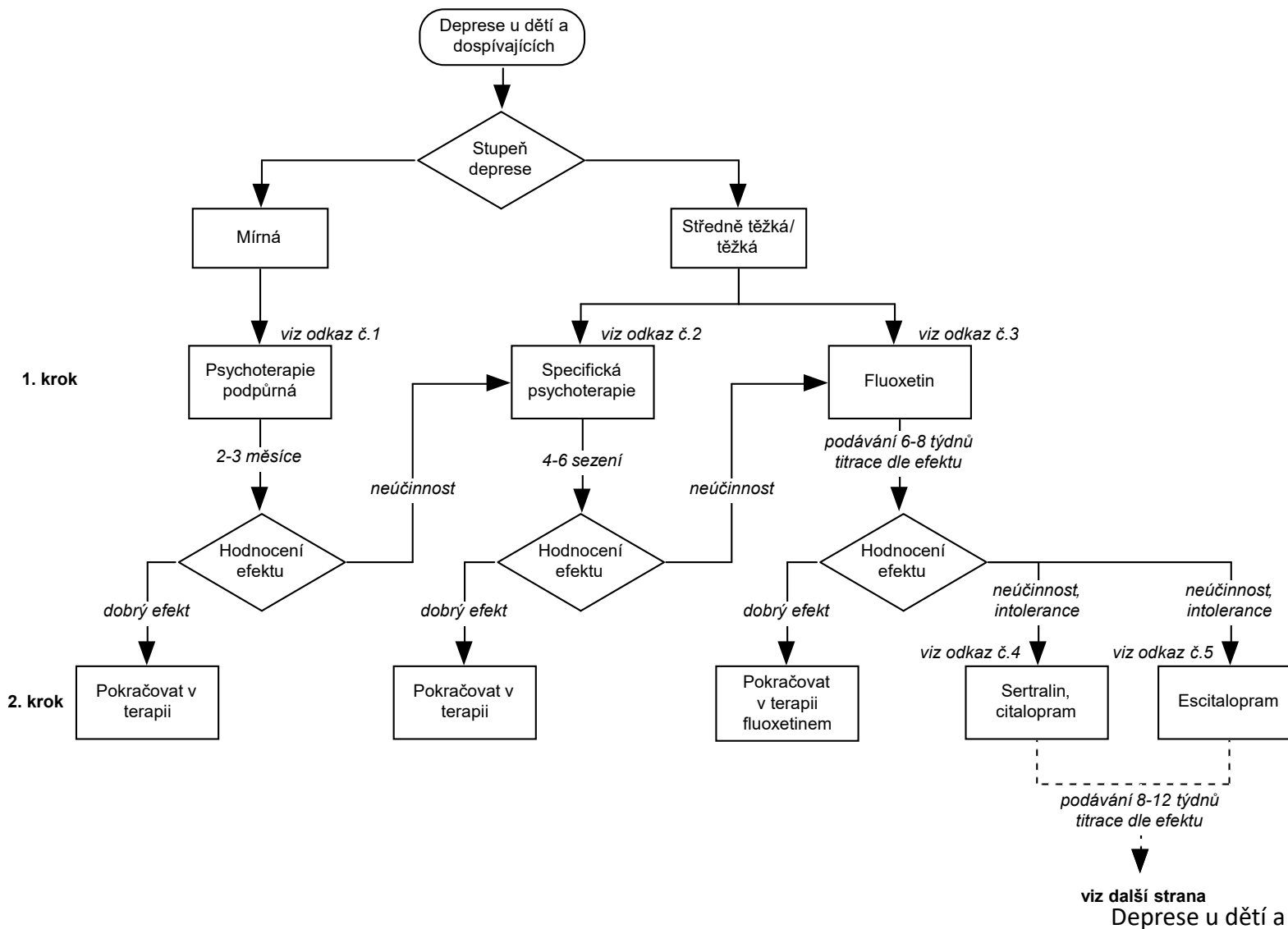
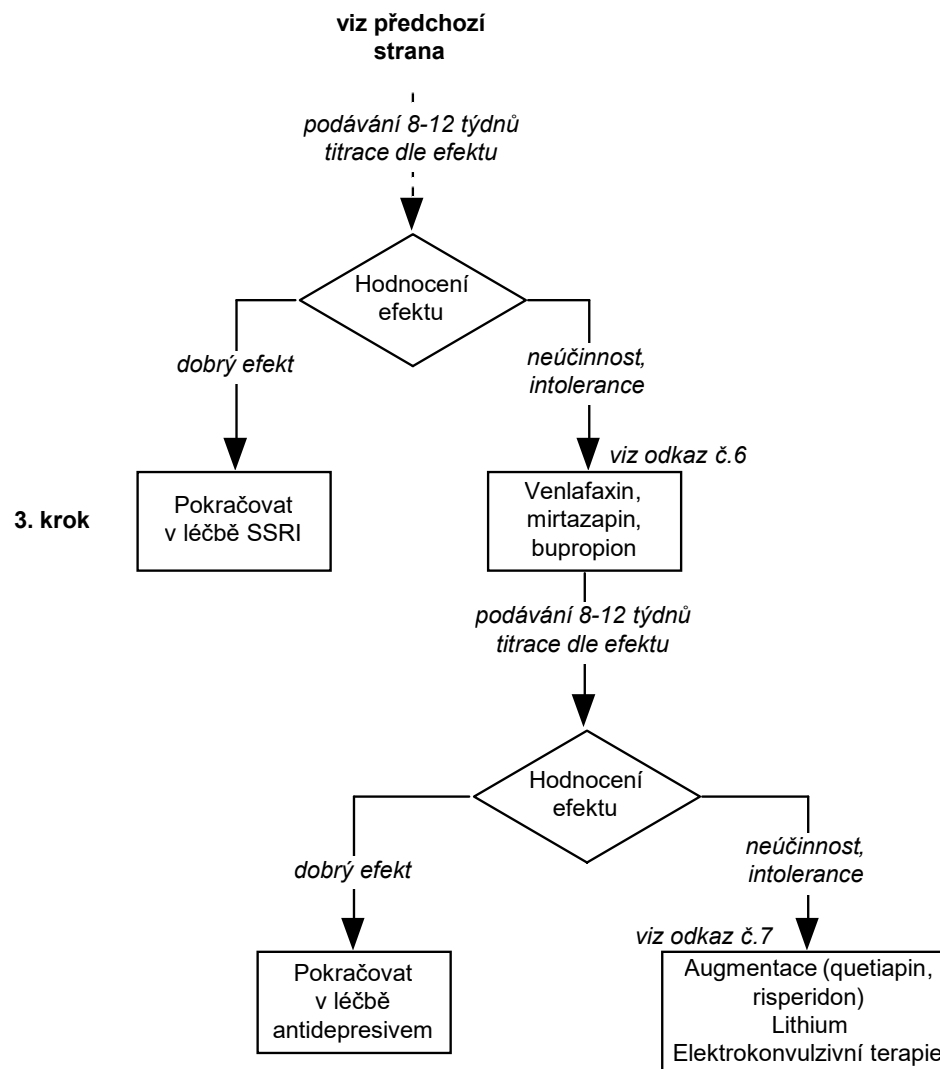

DOPORUČENÉ POSTUPY PSYCHIATRICKÉ PÉČE 2018

DOPORUČENÉ POSTUPY PSYCHIATRICKÉ PÉČE 2018

Deprese u dětí a dospívajících

DOPORUČENÉ POSTUPY PSYCHIATRICKÉ PÉČE 2018

Komentář k algoritmu

Deprese u dětí a dospívajících

Autor: Iva Dudová

Garant: Iva Dudová

Oponent: Zdeňka Drlíková

Odkaz č. 1

V léčbě mírné deprese u dětí a adolescentů se doporučuje podpůrná psychoterapie v délce 2-3 měsíce (4-8 sezení) až do remise. Farmakoterapie není doporučována jako iniciální léčba (Birmaher, 2007; Brent, 2009; Group Health Cooperative, 1997-2012; NICE, 2015). Pokud léčba není úspěšná do 2-3 měsíců, měl by být použit postup platný pro léčbu středně těžké až těžké deprese (NICE, 2015).

II - kvalitní, kvaziexperimentální deskript.studie

Odkaz č. 2

U dětí a adolescentů se středně těžkou až těžkou depresí (MDD) je doporučena krátká specifická psychoterapie (4-6 sezení) a současně nebo následně je možné připojit farmakologickou léčbu (NICE 2015; BESt Cincinnati hospital, 2010; Brent, 2009; Birmaher, 2007). Jako specifická psychoterapie se doporučuje individuální KBT, interpersonální terapie a rodinná terapie (NICE, 2015).

II - kvalitní, kvaziexperimentální deskript.studie

Odkaz č. 3

Lékem první volby je fluoxetin. Fluoxetin má ze všech antidepresiv nejvíce příznivý profil při hodnocení účinnosti a tolerability, jako jediný prokázal klinicky významné zlepšení depresivních příznaků v porovnání s placebem se střední velikostí efektu (medium effect size) (Cipriani, 2016). Byl prvním antidepresivem schváleným pro léčbu deprese u dětí a adolescentů od 8 let (FDA 2009). Efekt fluoxetinu u deprese dětí a mladistvých byl potvrzen ve třech nezávislých, randomizovaných studiích s placebem (Emslie, 1997, 2002; March, 2007).

I - metaan <3 RCT nebo RCT

Odkaz č. 4

Použití sertralinu a citalopramu se opírá o limitované důkazy tří kontrolovaných studií a názory expertů (Wagner, 2003; Wagner, 2004; Knorring, 2006; Shirazi, 2005). Hazell (2009) v metaanalýze SSRI však uvádí, že efekt se významně neliší od placeba. Antidepresivum volíme podle rizika - sertralin preferujeme u dětí pod 12 let (ověřeno u OCD) a rizikových dětí a adolescentů s kardiopatií (neprodukuje QT interval). Citalopram preferujeme u dětí a adolescentů s tikovými a psychotickými poruchami (parciální dopaminergní efekt sertralinu).

II - kvalitní, kvaziexperimentální deskript.studie

Deprese u dětí a dospívajících

DOPORUČENÉ POSTUPY PSYCHIATRICKÉ PÉČE 2018

Odkaz č. 5

Escitalopram je schválen pro léčbu deprese u adolescentů od 12 let (FDA 2009). Jeho účinnost byla zkoumána ve dvou randomizovaných, dvojitě slepých, placebem kontrolovaných studiích u dětí a adolescentů s depresí (MDD). Signifikantní efekt byl prokázán pouze ve skupině adolescentů (Wagner, 2006; Emslie, 2009).

I - metaan <3 RCT nebo RCT

Odkaz č. 6

Venlafaxin, mirtazapin a bupropion jsou doporučovány jako léky třetí linie, které prokázaly účinnost u adolescentů (Emslie, 2007; Haapasalo-Pesu, 2004; Glod, 2003). Obsáhlá metaanalýza srovnávající účinnost a tolerabilitu antidepresiv při léčbě deprese dětí a adolescentů upozorňuje na signifikantně zvýšené riziko suicidálního chování a ideací při léčbě venlafaxinem a na zvýšené riziko přerušení léčby kvůli nežádoucím účinkům venlafaxinu (Cipriani, 2016), proto některé guideliney nedoporučují užití venlafaxinu u dětí a adolescentů (NICE, 2015).

II - kvalitní, kvaziexperimentální deskript.studie

Odkaz č. 7

Augmentace léčby SSRI atypickým antipsychotikem (risperidon, quetiapin) je vhodná u farmakorezistentní deprese (Group Health Cooperative, 1997-2012), jen málo studií ověřovalo její účinnost (Olver, 2003; Pathak, 2005; Geller, 1996). Existují limitovaná data ohledně účinnosti elektrokonvulzivní terapie a lithia u dětí a adolescentů s refrakterní depresí (Hazell, 2009). Elektrokonvulzivní terapie je vyhrazena pouze pro velmi těžkou depresi se závažnými život ohrožujícími příznaky (suicidální chování) nebo nereagující na jinou léčbu (NICE, 2015).

III-ostatní studie korelační, případové

Závěrečný komentář

Při přípravě algoritmu léčby deprese u dětí a adolescentů jsme vycházeli ze zahraničních vodítek. Základní léčebný přístup se ve všech guidelineech shoduje: v léčbě mírné deprese je doporučována samostatná psychoterapie. Pokud léčba není úspěšná do 2-3 měsíců, přechází do postupu pro léčbu středně těžké až těžké deprese, kde se k psychoterapii současně nebo následně připojuje farmakoterapie. Lékem první volby je fluoxetin, který je schválený FDA pro léčbu deprese u dětí a adolescentů od 8 let. Protože existují drobné rozdíly v doporučeném pořadí u preparátů druhé linie, opíráme se o review (Carandang, 2011) a vodítka BESTs Cincinnati hospital (2010), kde je doporučováno, aby sertralin, citalopram a escitalopram byly považovány společně za druhou volbu léčby. Doporučujeme individuální výběr jednotlivých preparátů s ohledem na jejich profil nežádoucích účinků a schválenou indikaci. Pro použití léků třetí volby a augmentaci antidepresiv u závažných případů deprese existují pouze limitovaná data. Monitoring symptomů (suicidální chování, sebepoškozování, hostilita, agitovanost, panické ataky, impulzivita, akathisie, insomnie, iritabilita a hypomanie) je doporučen týden před zahájením léčby antidepresivy. Podle doporučení FDA by měla být kontrola pacientů se

DOPORUČENÉ POSTUPY PSYCHIATRICKÉ PÉČE 2018

sledováním uvedených příznaků prováděna v prvních 4 týdnech léčby 1× týdně a v dalších 8 týdnech každý druhý týden. Pro léky bez indikace (off-label léčba) je nutné zdůvodnit jejich použití a uvést, že nabízenou léčbu je možné přijmout nebo odmítnout. Pro zvolenou léčbu je vhodné získat písemný souhlas rodiče, případně i pacienta. Úvodní dávka všech antidepresiv je doporučována v poloviční hodnotě denní dávky určené pro dospělé. Navyšování je možné během 2-4 týdnů k dávce pro dospělé. Po dosažení remise pokračujeme v medikaci po dobu 6-12 měsíců. Vysazení medikace probíhá během 6-12 týdnů s ohledem na možné nežádoucí účinky z vysazení (NICE, 2015).

Reference

Adolescent Depression Screening, Diagnosis, and Treatment Guideline 1997–2012 Group Health Cooperative. Dostupné: <http://www.ghc.org/all-sites/guidelines/depression-adolescent.pdf>

Birmaher B, Brent D; AACAP Work Group on Quality Issues, et al. Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with depressive disorders. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 2007; 46(11):1503-26.

Brent DA, Maalouf FT. Pediatric depression: is there evidence to improve evidence-based treatments? J Child Psychol Psychiatry 2009; 50(1-2): 143-52.

Carandang C, Jabbar R, MacBride A, Elbe D. A Review of Escitalopram and Citalopram in Child and Adolescent Depression. J Can Acad Child Adolesc Psychiatry 2011; 20(4): 315–24.

Cincinnati Children's Hospital Medical Center. Best evidence statement (BEST). Treatment of children and adolescents with major depressive disorder (MDD) during the acute phase. Cincinnati (OH): Cincinnati Children's Hospital Medical Center 2010. 11 p.

Cipriani A, Zhou X, Del Giovane C, et al. Comparative efficacy and tolerability of antidepressants for major depressive disorder in children and adolescents: a network meta-analysis. Lancet 2016; 388:881-90.

Emslie GJ, Findling RL, Yeung PP, et al. Venlafaxine ER for the Treatment of Pediatric Subjects With Depression: Results of Two Placebo-Controlled Trials. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 2007; 46(4): 479-88.

Emslie GJ, Ventura D, Korotzer A, Tourkodimitris S. Escitalopram in the treatment of adolescent depression: a randomized placebo-controlled multisite trial. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 2009; 48(7):721-9.

Emslie GJ, Heiligenstein JH, Wagner KD, et al. Fluoxetine for acute treatment of depression in children and adolescents: a placebo-controlled, randomized clinical trial. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 2002; 41(10):1205–1215.

Emslie GJ, Rush J, Weinberg WA, et al. A double-blind, randomized, placebo-controlled trial of fluoxetine in children and adolescents with depression. Arch Gen Psychiatry 1997; 54(11):1031–7.

Geller B, Todd RD, Luby J, Botteron K (1996). Treatment-resistant depression in children and adolescents: Psychiatr Clin North Am 1996;19:253-267.

Glod CA, Lynch A, Flynn E, et al.: Open trial of bupropion SR in adolescent major depression. J Child Adolesc

DOPORUČENÉ POSTUPY PSYCHIATRICKÉ PÉČE 2018

Psychiatr Nurs 2003; 16(3): 123-30.

Haapasalo-Pesu KM, Vuola T, Lahelma L, Marttunen M . Mirtazapine in the treatment of adolescents with major depression: an open-label, multicenter pilot study. J Child Adolesc Psychopharmacol 2004 ; 14(2):175-84.

Hazell P. Depression in children and adolescents. Clin Evid (Online) 2009; 7: 1008.

Hughes CW, Emslie GJ, Crismon ML, et al. Texas Children's Medication Algorithm Project: update from Texas Consensus Conference Panel on Medication Treatment of Childhood Major Depressive Disorder. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 2007; 46(6): 667-86.

Knorr AL, Olsson GI, Thomsen PH, et al. A randomized, double-blind, placebo-controlled study of citalopram in adolescents with major depressive disorder. J Clin Psychopharmacol 2006; 26(3):311-5.

March JS, Silva S, Petrycki S, et al. The Treatment for Adolescents With Depression Study (TADS): long-term effectiveness and safety outcomes. Arch Gen Psychiatry 2007; 64(10):1132-43.

National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE). Depression in children and young people. Clinical guidelines 28, September 2005. Dostupné: www.nice.org.uk/pdf/CGO28NICEguideline.pdf . Aktualizace : March 2015.

Olver JS , Ignatiadis S , Maruff P, et al. Quetiapine augmentation in depressed patients with partial response to antidepressants. Human Psychopharmacol 2003; 23(8): 653-60.

Pathak S, Johns ES, Kowatch RA. Adjunctive quetiapine for treatment-resistant adolescent major depressive disorder: a case series. J Child Adolesc Psychopharmacol 2005; 15(4): 696-702.

Shirazi E, Alagband-Rad J. An open trial of citalopram in children and adolescents with depression. J Child Adolesc Psychopharmacol 2005; 15(2):233-9.

Wagner KD, Jonas J, Findling RL, et al. A double-blind, randomized, placebo-controlled trial of escitalopram in the treatment of pediatric depression. J Am Acad Child Adolesc Psychiatry 2006; 45(3):280-288.

Wagner KD, Ambrosini P, Rynn M, et al. Efficacy of sertraline in the treatment of children and adolescents with major depressive disorder: two randomized controlled trials. JAMA 2003; 290(8): 1033-1041.

Wagner KD, Robb AS, Findling RL, et al. A randomized placebo-controlled trial of citalopram for the treatment of major depression in children and adolescents. Am J Psychiatry 2004; 161(6): 1079-1083.